

vexilologie

85

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE 3

Ing. Jaroslav Martykán

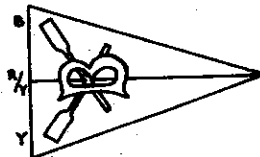
VLAJKY PRAŽSKÝCH TĚLOVÝCHOVNÝCH JEDNOT

Již předběžné výsledky 1. etapy celostátního soupisu vlajek a praporů československých tělovýchovných jednot naznačovaly, že zejména pražská aglomerace bude patřit mezi oblasti s nejvyšším počtem tělovýchovných jednot, které používají vlastní vlajku nebo prapor. A protože se tyto symboly objevovaly i u menších jednot, bylo zřejmé, že stojí za to rozšířit dotazníkovou akci i na kluby, které nebyly zahrnuty v první etapě.

Na základě výzvy na 17. výroční členské schůzi schválil výbor klubu 4.6.1988 uvolnění prostředků na dotisk dotazníků 2. etapy a poštovné pro dalších 134 tělovýchovných jednot sídlících na území hlavního města. Včetně 1. etapy bylo tedy dotázáno všech 239 pražských klubů. Přes řadu telefonických, popř. písemných urgencí, při nichž nám velmi pomohl *Adresář pražské tělovýchovy*, získané na Městském výboru ČSTV, jedenáct TJ (tedy 8,2 procenta) na žádost klubu neodpovědělo a ani telefonickým dotazem nebylo možno zjistit, zda jednota hledaný symbol má. Na rozdíl od výsledků 1. etapy (publikovány ve *Vexilologii* č. 72, s. 1395-1407), kde vlajku uvedlo 49 % respondentů, ohlásilo svou vlajku ve 2. etapě pouze 26 TJ, což představuje 21,1 % jednot, které odpověděly. Zbývajících 97 TJ vlajku ani prapor v současné době nepoužívá. Tento výsledek v podstatě potvrzuje správnost původní úvahy, že především větší a starší jednoty cítí nutnost prezentovat se tímto tradičním symbolem, zatímco menší a mladší kluby se spokojují s vlajkou ČSTV, pokud vůbec mají potřebu vlajku vztyčovat. Výjimky z tohoto pravidla jsou přesto poměrně časté.

V dalším textu uvádíme informace získané o dalších vlajkách tělovýchovných jednot, uspořádaných v abecedním pořádku, a na závěr seznam jednot bez vlajky či praporu.

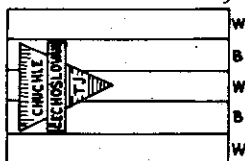
TJ BULOVKA PRAHA 8 Zal. r. 1981, klubové barvy modrá a žlutá. Protože šlo původně o jednotu se zaměřením na vodáckou turistiku, zvolila autorka Jitka Fojtíková trojúhelníkový tvar vlajky se zkříženými žlutými pádly; červené písmeno B připomíná název jednoty. Modrá barva symbolizuje vo-

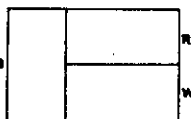
du, žlutá připomíná slunce. Vlajka, schválená zakládající schůzí r. 1981, se vztyčuje na vodáckých akcích, putovních táborech a při schůzích TJ.

Inf. MUDr. Karel Fojtik, tajemník TJ

TJ ČECHOSLOVAN CHUCHLE Zal. r. 1926, ke svému původnímu názvu se vrátila r. 1970, klubové barvy jsou červená, modrá a bílá. Od r. 1927 je na stadionu a při výročních členských schůzích vyvěšována vlajka v národních barvách se znakem TJ. Na 4. řádné výborové schůzi 15.6.1926, jak je uvedeno v kronice klubu, "jest schváleno zakoupit červeno-bílé svetry, modré trenýrky a kopačky od firmy Průcha", zatímco v říjnu 1927 na členské schůzi "dává kolega Jiroušek návrh, aby klubové barvy byly modrá a bílá. Schváleno." Vlajku pak vyšily členky Českoslovanu v r. 1927.

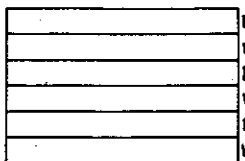
Znak TJ tvoří modročervený trojúhelník, přes nějž je položeno bílé břevno - nápisy jsou modré. Vlajka se vyrábí v rozměrech 70 x 100 cm. V letech 1953-1970 užívala TJ vlajku DSO Sokol, jejíž název nesla.
Inf. Miloslav Marek, archivář TJ; sdělení výboru TJ z 2.9.1982

TJ HÁJE JIŽNÍ MĚSTO Zal. r. 1930 jako SK Háje, dnešní název schválen r. 1983, klubové barvy červená, modrá a bílá. V r. 1949 přijal výbor tehdejšího Sokola Háje vlajku v národních barvách, připomínající svým uspořádáním vlajku státní. Dosud se vyvěšuje při významných výročních i sportovních událostech. V souvislosti s nadcházejícím výročím se připravuje nová symbolika TJ, která však bude rovněž vycházet z národních barev.

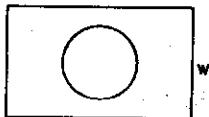
Inf. Jaroslava Havlíčková, tajemnice TJ

TJ JISKRA HLUBOČEPEY Zal. r. 1906 jako SK Hlubočepý, od

22.2.1953 nese současný název, klubové barvy modrá a bílá. Od založení SK Hlubočepý v r. 1906 se při fotbalových zápasech a na výročních schůzích vyvěšuje vlajka v tradičních barvách uspořádaných do vodorovných pruhů. Jejich počet však kolísal, např. v r. 1931 vlajku tvořilo 5 modrých a 4 bílé pruhy.

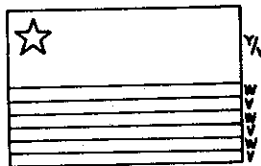
Inf. Jindřich Uhlíř, tajemník TJ; publikace 80 let TJ Jiskra Hlubočepý 1906-1986

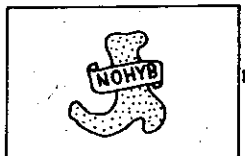
TJ KONDIČNÍ BĚH - LIGA 100 PRAHA Zal. 11.9.1984 jako pražská odbočka celostátní Ligy stovkařů - hnutí kondičních běžců. Užívá vlajku Ligy, která vznikla patrně r. 1982 a vztyčuje se při oficiálních akcích Ligy. Emblém uprostřed listu je červený kruh s bílým

a modrým okrajem a bílým nápisem - barvy připomínají celostátní rozsah hnutí a jsou odvozeny ze státní vlajky.

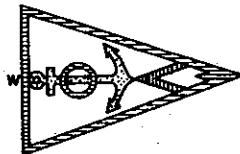
Inf. ing. Pavel Frček, předseda TJ
 TJ LIBUŠ - KOPANÁ Zal. r. 1923 jako SK Li-
 buš, dnešní název je z r. 1968, klubové
 barvy zelená a bílá. Tradiční barvy uspořá-
 dal výbor TJ zhruba před 15 lety do současn-
 é podoby vlajky, která se vztyčuje na tur-
 najích, výročních členských schůzích a při
 jiných slavnostních příležitostech.
 Inf. Svatopluk Kallista

TJ NOHYB PRAHA Zal. r. 1969, klubové barvy
 žlutá a zelená. Od r. 1970 se příležitostně
 používá neoficiální vlajka, jejímž autorem
 je Čestmír Prchlik. Ten vycházel z původ-
 ních oddílových barev, modré a žluté, a na
 modrý list umístil žlutou stylizovanou nohu
 a bílou stuhu s černým nápisem. Časem však
 došlo ke změně oddílových barev, když modrá
 byla nahrazena zelenou, která je synonymem toulání přírodou
 a lépe vyjadřuje hlavní zaměření jednoty - turistiku. Na vlajce
 se však změna nepromítla.
 Inf. Milan Kusovský

TJ PRAGOTRON Zal. r. 1956 jako TJ Elektro-
 čas, která po třech letech přijala dnešní
 název, oddílové barvy bílá, modrá, červená
 a žlutá. Jednooddílová jednotka, zaměřená na
 vodní motorismus, vztyčuje na stožáru v ma-
 teřském přístavu vlajku o rozměrech 70
 x 100 cm. Byla přijata r. 1956 a je řádně
 registrována na Svazu vodních motoristů
 ČSTV. Je modře lemována a nese žlutou kotvu jako symbol dálko-
 vých plaveb a modré mezikruží, které má vyjadřovat návrat do do-
 movského přístavu. Červeno-bílo-modré překrývající se kosočtver-
 ce v cípu vlajky připomínají československé národní barvy.
 Inf. René Poldauf, tajemník TJ

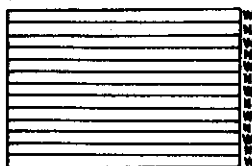

TJ RUDÁ HVĚZDA VYSOKÁ ŠKOLA SNB Zal. r. 1975. Používá vlajku
 standardní podoby, určené Statutem Rudých a Červených hvězd pro
 tělovýchovné jednoty sdružující příslušníky ozbrojených složek
 ministerstva vnitra.
 Inf. dr. Petr Jungwirt, tajemník TJ

TJ RUDÁ HVĚZDA ŽIŽKOV Zal. r. 1971, klubové barvy bílá a modrá.
 Vlajka má standardní podobu, na emblému je hvězda stínována různými
 odstíny červené barvy, žluté lipové snitky nejsou lemovány
 a na bílém pruhu stuhu je modrý opis RUDÁ HVĚZDA, zatímco na
 modrém je nápis ŽIŽKOV žlutý, ačkoliv se většinou setkáváme
 s použitím bílé barvy.
 Inf. Petr Musil

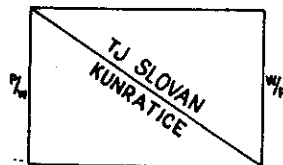
TJ SLOVAN ČS. FILM PRAHA - ODDÍL KOPANÉ Zal. r. 1892 jako Sokol
 Zlichov, současný název platí od r. 1956, klubové barvy žlutá
 a modrá (černá a bílá pro fotbalisty). Tradiční prapory používali
 předchůdci dnešní TJ: Sokol Zlichov (1892 - 1948), DTJ
 Zlichov (1908 - 1948) a FDTJ Zlichov (1921 - 1938), která uvádí

zajímavý příběh: Prapor FDTJ/FPT po dobu okupace ukryvala s. Rímková-Koberová, která jej - zčásti ohořelý - zapůjčila při příležitosti oslav 75. výročí organizované tělovýchovy na

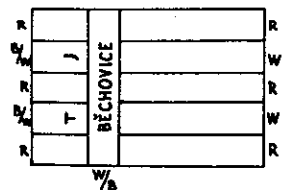
Zlichově v r. 1967 funkcionářům jednoty. Ti jej však museli majitelce vrátit, a protože po jejím úmrtí se tento historický prapor ztratil, přišli o památný symbol. Modrobíle pruhovanou vlajku měl HC Zlichov v letech 1933 - 1948, současný symbol zlichovských fotbalistů má však kořeny patrně již v r. 1915, kdy vznikl SK Zlichov. Na hřišti ko-

pané se vyvěšuje vlajka o rozměrech 80 x 120 cm.
Inf. Vlastimil Venc, předseda TJ

TJ SLOVAN KUNRATICE Zal. r. 1894 jako Sokol Kunratice, dnešní název je z r. 1948, klubové barvy bílá a fialová. Doba zavedení ani bližší symbolika zajímavě řešené vlajky s nápisem v opačných barvách nejsou známy.
Inf. Ladislav Havaši, předseda TJ, a Jana Pětníková, jednatelka TJ

TJ SOKOL BĚCHOVICE I Zal. r. 1908 jako DTJ Běchovice, od sloučení v r. 1948 dnešní název, klubové barvy červená, modrá a bílá.

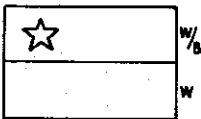
V období před 2. světovou válkou se používaly prapory Sokola, DTJ a FDTJ; do dnešních dnů však přetrvala vlajka bývalého SK Běchovice z r. 1934, na níž autor Vladislav Jiřík použil státní barvy. Vztýčuje se při fotbalových zápasech a lehkooatletických závodech a má poměr stran 2 : 3.

Inf. Václav Fetrle, předseda TJ

TJ SOKOL DOLNÍ CHABRY Zal. r. 1913, oddílové barvy zelená a bílá. Při významných výročích jednoty se objevuje prapor z r. 1948 o rozměrech 95 x 100 cm s červeným listem na lici, který nese nápis *Tělocvičná jednota Chabry* a značku Sokola obklopenou zprava i zleva lipovými ratolestmi; list je lemován širokým prolamovaným lemlem modré barvy. Rub praporu je v opačných barvách (modrý list s červeným lemlem) a nese rozkřídleného zlatého sokola a nápis *Ni zisk, ni slávu*. Prapor je obrouben dracounem ve státních barvách.

Inf. Jiří Fišmistr, předseda TJ

TJ SOKOL DUBEČ Zal. r. 1912, klubové barvy modrá a bílá. Od založení klubu Viktoria Dubeč v r. 1929 používají fotbalisté vlajky v tradičních barvách, které nyní ovlivňují symboliku celé jednoty. Všechny její oddíly se hlásí k vlajce, jejíž rozměry nejsou upraveny a která se vyvěšuje pouze při slavnostních příležitostech.

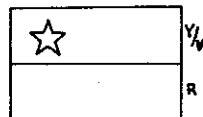
Inf. Jaroslav Dohnálek, tajemník TJ

TJ SOKOL HORNÍ MĚCHOLUPY Zal. r. 1932 jako Hornoměcholupský SK,

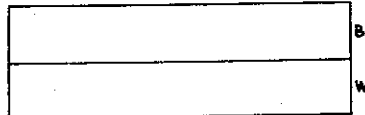
dnešní název je patrně pozůstatkem z období sjednocování tělovýchovy, klubové barvy černá a bílá. Tradiční klubové barvy se od r. 1932 objevují na neoficiální vlajce, která se vztyčuje při fotbalových utkáních, v prvomájovém průvodu však reprezentuje celou TJ. Ostatní oddíly vlajku TJ nepoužívají.
 Inf. Naděžda Hořinková, tajemnice TJ

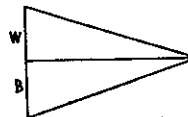
TJ SOKOL KOLODĚJE Zal. r. 1903, oddílové barvy červená a bílá. Z období působnosti SK Slavoj Koloděje (1930 - 1950) přetrvává používání vlajky v národních barvách, které autor Bohumil Šimeček doplnil žlutou hvězdou.
 Inf. sekretariát TJ

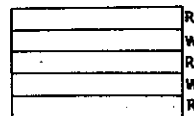
TJ SOKOL KRÁLOVICE Zal. r. 1933 jako SK Královice, klubové barvy modrá a bílá. Z barev prvních dressů odvodili zakladatelé SK vlajku, která se vyvěšovala do 2. světové války. Jednota se k ní vrátila v r. 1963, kdy slavila 30. výročí vzniku, a nyní ji vyvěšuje při významných výročích a turnajových utkáních. Její rozměry jsou stanoveny na 60 x 180 cm.
 Inf. Miroslav Pensdorf, předseda TJ

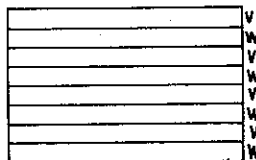
TJ SOKOL LAHOVICE PRAHA 5 Zal. r. 1921, klubové barvy modrá a bílá. Od založení jednoty se vyvěšuje vlajka, jejíž modrá barva představuje vody Berounky a jež patrně souvisí s vodáckým sportem, jak napovídá i tvar vlajky. Jejím autorem byl F. Klečka.
 Inf. Jiřina Dušková, tajemnice TJ

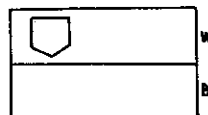
TJ SOKOL LIPENCE Zal. r. 1919 jako SK Lipany, dnešní název platí od r. 1948, oddílové barvy červená a bílá. Neoficiálně se od 60. let při běžných i slavnostních příležitostech vztyčuje vlajka v českých národních barvách.
 Inf. Jaroslav Kábele

TJ SOKOL LYSOLAJE Zal. r. 1981, oddílové barvy zelená a bílá. Po obnovení činnosti se v r. 1989, patrně pod vlivem námi organizovaného soupisu, rozhodl výbor obnovit i vlajku v barvách odvozených ze znaku obce, kde zelená připomíná vinnou révu, která se pěstovala na lysolajských stráních. Počet pruhů byl při této úpravě stanoven na osm.
 Inf. Josef Klouda, předseda TJ

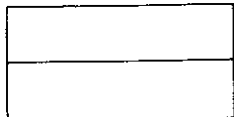
TJ SOKOL NEBUŠICE Zal. r. 1910, klubové barvy modrá a bílá. Při významných výročích oddílu kopané, který vznikl jako SK Nebušice r. 1932, a větších sportovních akcích se vztyčuje vlajka v klubových barvách

s emblémem TJ. Ten tvoří šikmo rozdělený bilo-modrý štít s nápisy a kresbou kopacího míče o obrácených barvách.

Inf. František Brikner, tajemník TJ

TJ SOKOL PÍSNICE Zal. r. 1928, klubové barvy modrá a bílá. V archivu jednoty je uložen sokolský prapor, zhotovený k 20. výročí založení tělocvičné jednoty v Písnici. Jeho autorka Antonie Burdová při jeho zhotovení použila národních barev a na červené líčkové straně vyšila nápis *T.J. SOKOL PÍSNICE*, na bílé rubové pak portrét dr. M. Tyrše a heslo *Ni zisk, ni slávu*. K praporu o rozměrech 105 x 120 cm jsou připojeny tři stuhy s nápisy *CO ČECH, TO SOKOL*, dále *NEZRADÍME - VYTRVÁME* a *VE SVORNOSTI SÍLA*. Na hřišti je vyvěšována vlajka v tradičních barvách, kterou v r. 1930 přijali fotbalisté sdružení do Dělnického SK Písnice.

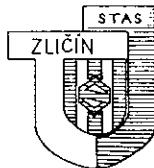
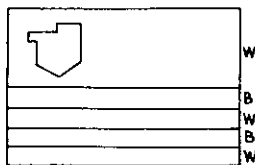
Inf. Karel Pečánka, předseda TJ

TJ SOKOL UJEZD NAD LESY Zal. r. 1927, klubové barvy zelená a bílá. Při slavnostních příležitostech se na sportovištích vztyčuje a v průvodech nosí vlajka, jejíž zelená barva patrně připomíná název města (lesy). Doba přijetí již není známa.

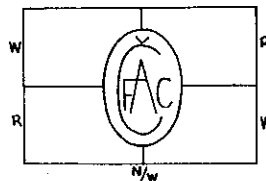
Inf. JUDr. Zdeněk Knitl, předseda TJ

TJ STAVĚBNÍ STROJE ZLIČÍN Zal. r. 1929 jako SK Zličín, současný název byl přijat r. 1980, oddílové barvy modrá a bílá. Od r. 1980 se v klubovně vyvěšuje vlajka v tradičních barvách se znakem jednoty, který tvoří stylizovaný štít z bílého písmene

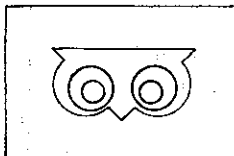
T a modrého písmene J a nápisy v opačných barvách. Prostor mezi písmeny tvoří 3 modré a 2 bílé svislé pruhy s modrým stylizovaným S (=Stavební stroje) uprostřed.

Inf. Zdenka Vlčková, taj. TJ

TJ TATRAN STAVEBNÍ ZÁVODY PRAHA Zal. r. 1899 jako Český atleticko-footballový klub (ČAFC) Vinohrady, současný název byl přijat r. 1951, klubové barvy zelená a bílá. Fotbalisté Tatranu navazují na tradici populární "Čafky" a hlásí se i k její vlajce v národních barvách a černou značkou na bílém oválu uprostřed. Podrobnosti nám fotbalový oddíl neseřlil.

Inf. Jaroslav Bruna, sekretář fotbalového oddílu

TJ TURISTICKÝ AKADEMICKÝ KLUB Zal. r. 1970, oddílové barvy nemá. V r. 1963, kdy akademičtí turisté byli ještě zařazeni do Československého svazu mládeže, přijal TAK rudou vlajku se stylizovanou sovi hlavou jako symbolem vysokoškolského vzdělání. Zřitel-

nice sovy jsou hnědé, panenky rudé. Vlajka se šije v rozměrech 50 x 75 cm.
Inf. ing. Ivan Halaška, jednatel TJ

K přehledu vlajek tělovýchovných jednot, které reagovaly na náš dotazník ve 2. etapě soupisu, jsme připojili také zprávu TJ Sokol Dolní Chabry, jež došla až po uzávěrce 1. etapy a nebylo ji možno zahrnout do publikovaných výsledků. Zbývající TJ Sokol Bílá Hora a Sokol Řeporyje dosud neodpověděly.

Ve 2. etapě jsme získali informace o těchto pražských jednotách, které v současnosti ani v minulosti (s výjimkou Sokola Čimice) vlajku neměly:

Academia MBÚ Praha, Alpin Praha, Armabeton, Balabenka, Bohemia Praha, Čedok Praha, ČSA, Dům pionýrů a mládeže Kotlářka, Dynamo Vinoř, Elán Praha, Hutník Praha, Chirana OTS Praha 7, Jezdec Československý film, Jiskra Petřiny, Jiskra Praha, Karate Praha, Košík Praha 10, Křeslice, Kuželky Praha, Malostranský Slovan, Meta Praha, Meteor Kačerov, Meteor Spořilov, Mládi Krč, Mládi Praha 6, Mládi Praha 9, Nedvězí, Nemocnice Krč, Nové Vysočany, Obchodní dům Kotva, Olympia Praha, Orion Praha, Racek Praha 10, Rekreatant, Rozvoj Praha 4, Rozvoj Praha 6, Rudý Letov Praha, Sigma Praha, Ski Praha, Slavia VŠP ÚV KSČ, Slavoj Pekárny, Slovan Advokátní poradna, Slovan ČSP Praha, Slovan Sportprojekt, Slovan SBČs Praha, Slovan ÚV ČSTV, Slovan Zdravotník Praha, Sokol Běchovice II, Sokol Benice, Sokol Březiněves, Sokol Čimice, Sokol Dolní Počernice, Sokol Cholupice, Sokol Klánovice, Sokol Kolovraty, Sokol Kyje II, Sokol Kyje III, Sokol Libuš, Sokol Lochkov, Sokol Petrovice, Sokol Přední Kopanina, Sokol Řepy, Sokol Sedlec, Sokol Slivenec, Sokol Staré Město - Praha 1, Sokol Stodůlky, Sokol Šeberov, Sokol Štěrboholy, Sokol Třeboradice, Sokol Velká Chuchle, Solidarita Praha 10, Solidus ÚF, Spartak Modřany, Spartak Praha 10, Spartak Trakce ČKD, Sport Vinohrady, Stadion Žižkov ODPM, Star Praha, Tatran Praha 1, Točná, Ústřední dům armády Praha, Ústřední dům pionýrů a mládeže Julia Fučika, Vltava Zličín, Vysoká škola zemědělská, VŠTJ Elektrofakulta, VŠTJ Ekonom Praha, VŠTJ Humanitní fakulty University Karlovy, VŠTJ Chemie Praha, VŠTJ Matematicko-fyzikální fakulta, VŠTJ Medicína Praha, VŠTJ Přírodní vědy, VŠTJ Technika Praha Strojní, VŠTJ Umělecké školy, Zahradnictví, Zdraví, ZDŠ Jeseniova a VTJ Dejvice.

Na závěr upozorňujeme, že ve 2. etapě soupisu dosud postrádáme zprávy od TJ Apolinář, TJ Billard Praha, TJ Dolní Měcholupy, TJ Jiskra Jinonice, TJ Satalice Praha 9, TJ Slavoj Oděvní služba, TJ Slovan soc. pracovník, TJ Sokol Mískovice, TJ Sokol Újezd, TJ Vojenské gymnázium Jana Žižky a VŠTJ Stavební fakulta. Pokud máte možnost tuto mezeru vyplnit, informujte laskavě výbor klubu, popř. přímo autora tohoto článku.

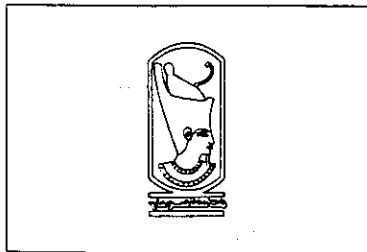
(Redakční pozn.: Stat *Vlajky pražských tělovýchovných jednot* byla napsána v r. 1989 a měly na ni navázat články o sportovních vlajkách dalších regionů. Ty však - s výjimkou středočeského Po-labí - dosud zpracovány nebyly. Jejím autorem je dlouholetý aktivní člen výboru Vexilologického klubu ing. Jaroslav Martýkán,

který v současné době působí v zahraničí. Ilustrace pocházejí z pozůstalosti dalšího aktivního člena výboru *ing. Michaela Kroupy, CSC*. Stať jsme zařadili na úvod tohoto čísla, abychom si tak připomněli, že náš klub existuje již dvacet let díky aktivitě svých členů.)

NOVÉ VLAJKY

SOHÁČ

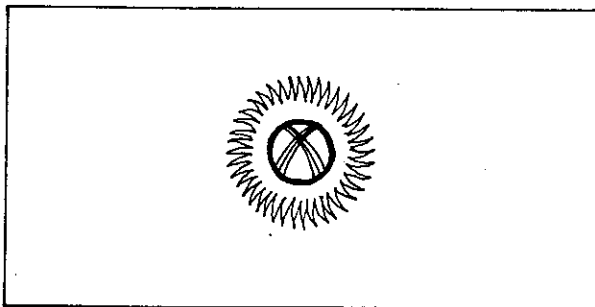
O vlajce tohoto egyptského guvernorátu, jenž se též píše *Suhaj* či *Sawhaj*, jsme psali ve *Vexilologii* č. 35, s. 576. Na zeleném listu tehdy nesla kresbu hnědého mostu nad modrými vlnami v bílém kruhovém poli. To bylo později ohraničeno bílým věncem. Jak napsal americký časopis *The Flag Bulletin*, v r. 1990 byla vlajka

nahrazena novou, kterou navrhl Helmy Rafat a která byla vybrána v soutěži v březnu 1986. Vlajkový list je opět zelený, má poměr stran 2:3 a ve středu nese kresbu hlavy krále Menese z profilu v zelené kartuši, jež je bíle lemována. Králova tvář má přirozené barvy, pod ní je limec se žlutými okraji a zelenými skvrnami. Pod kartuší je název guvernorátu napsaný bílým arabským písmem nad

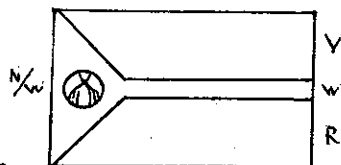
proužkem bílé barvy. (*The Flag Bulletin* č. 143, s. 181-184.) abr

KYRGYZSTÁN

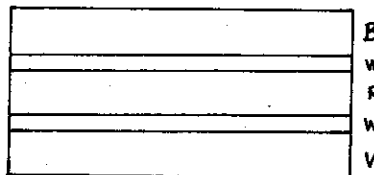

Dne 3.3.1992 na 8. zasedání Nejvyšší rady Republiky Kyrgyzstán byla přijata nová státní vlajka. Je červená se žlutým sluncem, v jehož středu je červeně vyšit *tjundjuk*. V kyrgyzštině se tímto výrazem označuje horní část jurty. Slunce

má 40 paprsků, poměr stran vlajky je 1:2. *Tjundjuk* symbolizuje pohostinnost a upřímnost a byl použit i v jiných návrzích vlajky (*Obr. 1*). Autorem přijaté vlajky je poslanec Žogorku Kenesinin. Ten zpracoval dva podobné návrhy jen s jinou kombinací

1.

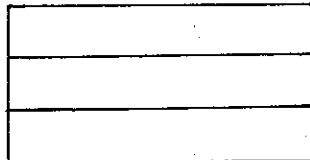

2.

barev (žlutá a červená, resp. bílá a světle modrá). Schválena byla jeho první varianta, protože pod červeným praporem bojoval legendární hrdina Manas. Naproti tomu modrá je v jižních částech Kyrgyzstánu považována za smuteční barvu. Nová vlajka byla oficiálně vztyčena o dva dny později 5.3.1992 na vládním sídle v Biškeku. Novináři i části obyvatelstva nebyla nijak příznivě přijata, protože se předpokládalo, že bude schválena modrobílomodročervenobílozelená vlajka (Obr. 2). Námí reprodukovanou kresbu přijaté vlajky rekonstruoval P. Fojtik podle záběrů v televizním zpravodajství Novosti z 6.3.1992. (Večerníj Biškek z 3.3.1992, Okmot sozu, 1992, č. 10(26), s.1) A.N.Basov, M.V.Revničev

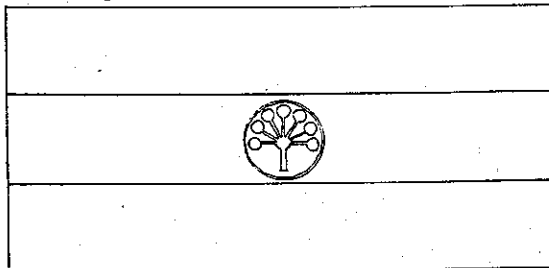
SEVERNÍ OSETIE

Podle Nařízení o státní vlajce Severoosetinské SSR schváleného výnosem Nejvyššího sovětu SOSSR 10.12.1991 má vlajka tři vodorovné pruhy, bílý, purpurový a zelený. Poměr stran vlajky je 1:2. Spodní pruh severoosetinské vlajky na televizních záběrech měl však spíše světle oranžový odstín. Při podpisu smlouvy o federaci v Kremlu 31.3.1992 byl prostřední pruh červený a spodní žlutý. (Severnaja Osetija č. 7(21062) ze 14.1.1992.) A.N.Basov

BAŠKIRSKO

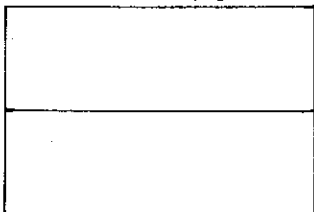
Dne 25.2.1992 na 10. zasedání Nejvyššího sovětu Baškirské SSR byl přijat zákon o přejmenování tohoto státu. Od toho dne se nazývá Republika Baškortostan a používá novou vlajku. Ta má podle článku 2 zákona tři vodorovné pruhy, modrý, bílý a zelený. Ve středu bílého pruhu je zlaté kruhové pole se stylizovanou kresbou zeleného květu rákosu obecného (*Phragmites communis Trin.*) skládajícího se ze 7 okvětních lístků. Květ se konstruuje tak, že ve středu zlatého pole, jehož průměr se rovná 1/4 šířky vlajky, se narysuje kružnice o průměru rovném 1/10 průměru zlatého pole. Z ní vycházejí dva lístky kolmo k žerdi, dalších pět lístků svírá s nimi úhel 30, 60, 90, 120 a 150 stupňů. Na jejich koncích jsou kružnice o průměru rovném 1/10 průměru zlatého kruhového pole. Poměr šířky vlajkového listu k jeho délce je 1:2. Modrá je barvou nebe, čistoty, ctnosti a krásy lidských úmyslů. Bílá vyjadřuje jejich mírumilovnost a upřímnost, zelená svobodu a věčnost života. Květ rákosu je symbolem přátelství, sedm lístků značí sedm baškirských rodů. Původně měla být schválena modrozelenobílá vlajka, která je známa od r. 1918. V prosinci 1990 ji převzala za svůj symbol Baškirská lidová strana a stále se užívá jako národní vlajka (vlála např. ve dnech 25.

až 31.3.1992 při demonstracích proti podpisu smlouvy s Ruskou federací). To, že byla přijata modrozelená vlajka s květem rákosu, způsobila skutečnost, že modrozelenobílá trikolóra se již stala vlajkou Komské SSR (viz Vexilologie č. 84, s. 1652). (Večernaja Ufa č. 392 z 27.2.1992.) A.N.Basov, M.V.Revнивcev

UKRAJINA

Dne 28.1.1992 na návrh ukrajinského prezidenta L.Kravčuka přijalo zasedání Nejvyšší rady většinou hlasů Nařízení o státní vlajce Ukrajiny. Vlajka má dva vodorovné pruhy, tmavomodrý a žlutý. Poměr stran je 2:3. Podle oficiální interpretace je modrá barvou oblohy, žlutá symbolizuje zralé pšeničné pole (modrá obloha nad zlatým pšeničným polem). Alternativní návrh na přijetí ukrajinské trikolóry (malinově červená, žlutá a tmavomodrá) neprošel. Modrá a žlutá jsou tradiční národní ukrajinské barvy odvozené ze starého haličského znaku, kde je na modrém štítu zlatý lev ve skoku. Světle modrý prapor se žlutým lvem se poprvé objevuje r. 1848, kdy revoluce v rakousko-uherské monarchii stimulovala národní hnutí Ukrajinců za osvobození. Brzy potom se objevila vlajka v barvách znaku s pruhem žlutým a modrým, která nahradila obtížně zhotovitelný prapor s figurou lva. Po první ruské revoluci z r. 1905 užívá tuto vlajku jak Západní, tak Východní Ukrajina jako celonárodní symbol. Ukrajinská lidová republika vyvěšovala v r. 1918 tyto barvy v opačném sledu jako vlajku státní.

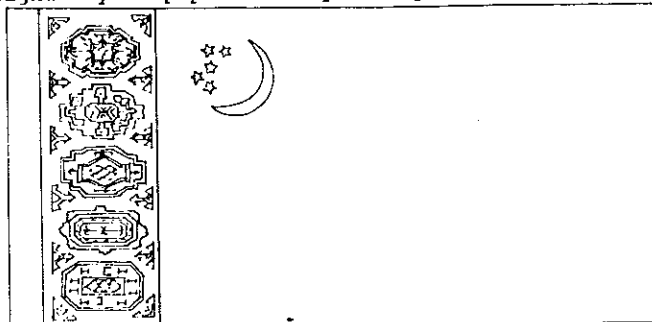

A.N.Basov, A.E.Cholevickýj

TURKMENISTÁN

Dne 11.9.1991 se turkmenská vláda rozhodla změnit své státní symboly v co nejkratším termínu, avšak až začátkem února 1992 byla otevřena ve výstavním sále Svazu umělců v Ašchábádu výstavka návrhů státních symbolů republiky. Návštěvníci mohli vidět červenožlutozelenou vlajku se sluncem a půlměsícem, bilozelenomodrou vlajku s achaltekinským koněm vybihajícím z červeného půlměsíce a se žlutočervenou národní látkou s kresbou vzoru koberce na příčném pruhu. Také znak byl řešen rozmanitě (zdobený věncem z pšeničných klasů s tobolkami bavlníku, berančí kožkou a dary turkmenské půdy nebo pruhovaný obdélník s hvězdou a bílým holubem). Úkol vybrat nejvhodnější z vystavených návrhů připadl účastníkům 13. zasedání Nejvyššího sovětu v únoru 1992. Diskutovalo se o nich již první den a nejvíce se líbily návrhy, které vypracoval kolektiv vedený předsedou Svazu návrhářů republiky O.Mamednurovem. Dne 19.2.1992 je schválily příslušné zákony. V bodě 2 se uvádí, že poměr šířky vlajky k délce je 1:2 a že vlajka je zelená. K žerdi je položen svíslý červený pruh s odstínem bordó, jenž je široký 1/6 délky vlajky a od žerďového okraje je vzdálen o 1/18 délky listu. Na něm je vyšito pět základních kobercových vzorů *gjoľů*, které jsou ozdobeny ornamenty užívanými na kobercích. V horním rohu většího zeleného pole je bílý půlměsíc a pět bílých pěticípých hvězd. Ty jsou vepsány do myšleného čtverce, jehož strany měří 1/9 délky vlajkového listu. Vzdálenost mezi pravým okrajem červeného pruhu a levým okrajem myšleného čtverce činí 1/18 délky vlajky. Vzdálenost horního ok-

raje čtverce od horního okraje vlajkového listu je $\frac{1}{9}$ šířky vlajky. Půlměsíc svírá s vodorovnou osou čtverce úhel 36° . Střed vnější kružnice nutně ke konstrukci půlměsíce leží v průsečiku os čtverce. Střed vnitřní kružnice leží na myšlené přímce vedené ze středu čtverce pod úhlem 36° . Vzdálenost mezi středem čtverce a středem vnitřní kružnice činí $\frac{1}{5}$ délky čtverce. Vlajka byla poprvé vztyčena prezidentem Nijazovem až

21.3.1992 v den, kdy se slaví turkmenský Nový rok (při slavnostním vstupu země do OSN 2.3.1992 vlála v New Yorku ještě stará turkmenská vlajka).

Státní znak Turkmenistánu je tvořen třemi soustřednými kružnicemi, jež jsou od sebe odděleny bílými proužky stejné šířky.

Z vnější strany je znak lemován červeně (odstín bordó). V prvním mezikruží, které má odstín bordo a šířku odpovídající $\frac{1}{9}$ průměru znaku, jsou otevřené tobolky bavlníku se 7 zelenými listky a zlaté klasy pšenice. V horní části mezikruží je půlměsíc s pěti bílými peticipými hvězdami. Ve druhém žlutém mezikruží o šířce rovné $\frac{1}{5}$ průměru znaku je zobrazeno pět kobercových *gjolů*. Ve středu je modré kruhové pole o průměru $\frac{1}{3}$ šířky znaku s achaltekinským bílým koněm. Cipy hvězd symbolizují pět vesmírných skupenství - pevné, plynné, kapalné, krystalické a plazmové. Počet

hvězd označuje pět hlavních podmínek existence života na Zemi - světlo, zvuk, chuť, hmat a cit. Hvězdy s rodícím se měsícem připomínají víru ve světlou budoucnost. Zelená byla zvolena, aby připomínala praporek, které užívali turkmenští předkové. Turkotatarské národy užívaly ve 4. století před našim letopočtem zelený praporek s tmavomodrým vlkem. Skytové zelený praporek s kresbou pšeničného pole. *Gjol* je turkmenský symbol starý 2000 let. Podle jedné z hypotéz koberec sloužil za znak prvního turkmenského státu. Každý turkmenský kmen měl na koberec charakteristický ornament. Pět nejhezčích ornamentů bylo použito i na nové vlajce a znaku. Achaltekinský kůň je jedno z nejstarších plemen jezdeckých koní chovaných v Turkmenii. Vyjadřuje touhu a hrdost Turkmenů. Bílá barva značí

jas a dobrotu v životě. (Turkmenskaja iskra z 8.2.1992, 4.3.1992 a 9.3.1992.; Izvestija z 23.3.1992.) A.N.Basov

MONGOLSKO

Podle nové mongolské ústavy ze 13.1.1992, která vstoupila v platnost 12.2.1992, se země nyní jmenuje Mongolská republika a z její vlajky se odstraňuje žlutá pěticípá hvězda. V červeném svislém pruhu u žerdi zůstává tedy pouze žluté mongolské *sojombo*. (ANP 13.1.1992.) Jos Poels

ALBÁNIE

Nový albánský parlament, který vzešel z nedávných demokratických voleb, na svém zasedání 7.4.1992 v Tiraně rozhodl, že ze státní vlajky Albánie bude odstraněna zlatá pěticípá hvězda. Dvouhlavá černá orlice bude ve formě užíváné do konce 2. světové války. (Smena z 9.4.1992.) abr

JUGOSLÁVIE

Dne 27.4.1992 vyhlásily dvě zbývající republiky SFRJ Srbsko a Černá Hora ústavu nového státního útvaru pod názvem Svazová republika Jugoslávie. Téhož dne byla slavnostně spuštěna stará jugoslávská vlajka a vztyčena nová, kterou tvoří pouze tři vodorovné pruhy, modrý, bílý a červený. Zjednodušeně lze tedy hovořit o vypuštění hvězdy z jugoslávské vlajky. (ČSTK 27.4.1992.) -pf-

NOVÉ ZNAKY

LAOS

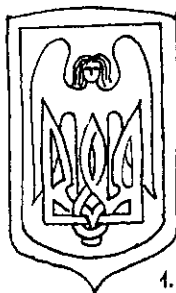
Nová ústava Laoské lidové demokratické republiky ze září 1991 zaznamenala odpoutání země od ideí socialismu, což v důsledku vedlo i ke změně státního znaku. Vlajky se změny nedotkly. Základní kresba státního znaku zůstala zachována. Ve funkci štítonosů figuruje nadále věnec rýžových klasů, obtočený červenou stuhou. Na ní jsou tyto bílé nápisy: vpravo *Mir / Nezávislost / Demokracie*, uprostřed *Laoská lidové demokratická republika* a vlevo *Rovnoprávnost / Osvěta*. Slunce a ozubené kolo, rýžové pole, silnice, les a vodní elektrárna figurují i v novém znaku.

Odstraněna byla zlatočervená hvězda jakož i stříbrný srp a stříbrné kladivo, které tvořily klenot. Byly nahrazeny zlatou pagodou. jt

UKRAJINA

Dne 4.10.1991 zasedala komise Nejvyšší rady pro otázky kultury a mravní obrody a posoudila návrhy ukrajinského znaku. Z předložených dvou set jich 192 obsahovalo kresbu trojzubce. Ten se

kladl do mapy Ukrajiny, na štít upoutal kříž na kopci pod červenou hvězdou, použití sovy, koho-
houta, lva, býka a orlice ve znaku. Na obr. 1 otiskujeme návrh kijevské výtvarnice Galiny Sevrukové. Ta umístila na zlaté lemovaný modrý štít zlatý trojzubec a bílého anděla. Autoři dalších návrhů (obr. 2-7) nejsou známi. Komise jednomyslně přijala doporučení, aby novým znakem se stal zlatý trojzubec na modrém, zlatě lemovaném štítu (obr. 8). Přesto při hlasování o novém státním znaku v parlamentu 19.2.1992 část poslanců hlasovala proti trojzubci. Zdůvodňovala to skutečností, že jej uží-

1.

6.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

val Simon Vasiljevič Petljura a Stepan Bandera, které komunistická propaganda vždy označovala za zločince. Národní rada pohrozila, že pokud znak s trojzubcem nebude přijat, opustí parlament a bude požadovat jeho předčasné rozpuštění. Prezident L. Kravčuk proto předložil kompromisní návrh. Trojzubec bude malým ukrajinským znakem a zároveň hlavní figurou velkého znaku. Takto upravený zákon byl pak téhož dne schválen. (Rabočaja gaze-

ta z 9.10. 1991; Ukrajina č. 25 z prosince 1991; Izvestija z 21.2. 1992; Golos Ukrajinjy z 21.2. 1992.)

A.N.Basov, A.E.Cholevickij

TATARSKO

Dne 7.2.1992 byla Tatarská SSR přejmenována na Republiku Tatarstan a tentýž den byl přijat zákon o změně ústavy. Na jeho základě byl změněn článek 157 ústavy, ve kterém je popsán tatarský znak. Ten zobrazuje stříbrného okřídleného levharta s kruhovým štítem na boku a se zdviženou pravou přední tlapou, jenž je položen do tmavě červeného kruhového pole znázorňujícího slunce. To je odděleno od širšího zeleného mezikruží úzkým bílým mezikružím. Na zeleném mezikruží je zlatý tatarský ornament a ve spodní části ve zlatém segmentu tmavě červený opis Tatarstan. Znak byl vybrán z několika návrhů, součástí jednoho návrhu byla kresba tatarské vlajky tak, jak jsme ji zobrazili ve Vexilologii č. 84 na s. 1652. Ta se užívá dále a nebyla změněna. Autorem schváleného znaku je skupina umělců I.Zaitov, N.Chanzafarov a E.Saginov vedená R. Fachrutdinovem. (Sovetskaja Tatarija z 15.2.1992.)

na. Autorem schváleného znaku je skupina umělců I.Zaitov, N.Chanzafarov a E.Saginov vedená R. Fachrutdinovem. (Sovetskaja Tatarija z 15.2.1992.)

A.N.Basov

MOLDÁVIE

Na moldavských poštovních známkách, vydaných k 1. výročí vyhlášení nezávislosti 23.6.1991, je vyobrazen znak země a státní vlajka, na niž se tento znak opakuje. Na rozdíl od některých dosavadních informací není orlice tohoto znaku černá, ale černě konturovaná. To nepřímo dokládá i jednobarevná fotografie moldavské vlajky ze 17.12.1991, otištěná v 82. čísle nizozemského zpravodaje Info-Bulletin (obálka a s.9).

1m

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA

Jozef Novák: Štátne znaky v Čechách a na Slovensku dnes aj v minulosti. Bratislava, Práca 1990. 166 s. ISBN 80-7094-180-4 Kčs 118,-

Konečně se objevila na našich knižních pultech publikace věnovaná historii československých symbolů. A to i státní pečeti a státní vlajky, i když v názvu publikace nejsou zmiňovány. Není přitom vynecháno ani období nesvobody v letech 1939 - 1945. Autorem je známý slovenský heraldik působící na katedře čes. dějin a archivnictví filozofické fakulty Univerzity Komenského. Po stručném výkladu vývoje státních znaků v Evropě se autor věnuje historii znaků Slovenska, českých zemí (nejen Čech, jak by se podle titulu zdálo) a stručně i těch území, která byla součástí velkého státního znaku ČSR v r. 1920. Následuje kapitola o státních symbolech první republiky. Bohužel se J. Novák neseznámil s články publikovanými ve Vexilologii, ve kterých jsme psali o podílu J. Kursy a dalších členů znakové komise na vzniku československé vlajky, a přebírá údaje až z novějších prací M.

Hlinomaze.

Pro vexilology je zvlášť zajímavá další kapitola, která se týká státních symbolů z let 1939 - 1945. V ní jsou poprvé reprodukovány např. návrhy Hlinkovy gardy na slovenské symboly a návrhy na znak a vlajku protektorátu od neznámého autora evidentně sympatizujícího s fašismem. Nedostatkem této kapitoly jsou chybějící informace o vlajce státního prezidenta protektorátu i absence kresby této vlajky.

Mnoho zajímavého se čtenář dočte v kapitolách nazvaných *Státní symboly v letech 1945 - 1960 a Státní znak socialistického Československa z r. 1960*. Naproti tomu kapitola o symbolech přijatých v r. 1990 je zpracována dost povrchně. Zřejmě to souviselo se skutečností, že se kniha dávala do tisku již v červnu 1990. Asi z téhož důvodu byla do publikace zařazena chybná kresba současné prezidentské vlajky (stuha je nesprávně zakončena třemi lípovými listy). Pozitivně lze hodnotit zařazení 13 příloh na konci publikace. Obsahují převážně úplné texty vládních nařízení a zákonů z let 1919 až 1990 o státních symbolech. Z těch důležitých tu chybí jen vládní nařízení z 12.10.1939, jímž se měnilo vládní nařízení č. 512/1920.

Celkově dobrý dojem z publikace kazi některé zbytečné chyby. Mezi ně lze zařadit nesprávné datování nařízení vlády republiky č. 512/1920 (s. 54), zkomolení jména grafika J. Rathouského (s. 124) a autorky článku o J. Jarešovi A. Strakové (s. 165), chybějící diakritika v českých textech zákonů (s. 146, 157 aj.) nebo nesprávné vnoření částky 14, č. 29 Sbirky zákonů Československé republiky (s. 166). A. Brožek

Zbyšek Svoboda: Československá státní a vojenská symbolika. Praha, Federální ministerstvo obrany, Správa sociálního řízení 1991. 84 s. s čb obr. + 40 s. bar. příloh. ISBN 80-85469-03-0 Kčs 62,-

Knihy je přehledně a logicky rozdělena do šesti kapitol (*Druhy symbolů a jejich charakteristika, Vznik a vývoj českých, slovenských a československých státních symbolů, Vývoj čs. vojenských praporů, Vývoj symbolů na čs. vojenských stejnokrojích, Vývoj čs. vyznamenání, Zásady správného používání státních a vojenských symbolů*). Nejobsáhlejší druhá kapitola se podrobně zabývá státní heraldikou a vexilologií. Nejsou vynechána ani léta 1938 - 1945, takže dílo působí pro nezasvěceného čtenáře dojemem úplnosti. Vexilolog však marně hledá některá vyobrazení a příslušné texty k nim. Zřejmě byl rozsah knihy předem přísně vymezen a stanovený počet autorských archů prohlášen za nepřekročitelný. O standartě slovenského a protektorátního prezidenta je pojednáno povrchně. Zvlášť je to nápadné u protektorátní standarty, o které toho beztak víme příliš málo. Vládní nařízení z 19.9.1939 jí popisuje lakonicky (protože v té době ještě neexistovala její grafická podoba): *Standarta státního prezidenta je tvaru čtvercového, bílá, s vetkaným větším znakem Protektorátu Čechy a Morava*. O trojbarevném okraji ani zmínky. Vyobrazení v příloze k vládnímu nařízení ještě pochopitelně chybělo. Jediné úřední vyobrazení z oné doby lze nalést toliko ve sbírce vlajek *Flaggenbuch 1939*, která vyšla až v prosinci. Je známo, že tato výtečná kniha je anonymním dílem O. Neubeckera. Nedávno se přihlásil k autorství standarty (viz *Flaggenforum* č. 4, s. 129). To

ho opravňuje tvrdit, že jedině jeho vyobrazení je správné. Za protektorátu se však standarty nevyrobily s okrajem z obdélníků ve třech barvách, nýbrž podle československé tradice s plaménky. O tom, že byli i jini navrhovatelé než čeští, se Z. Svoboda nezmiňuje. Je to tedy záležitost, která by stála za důkladnější prozkoumání - dokud O. Neubecker žije.

O bojových zástavách z doby komunistické totality je pouze letmá zmínka. Vyobrazení žádné. Doufejme, že to není náznak nové doby, která jakoby se bála uveřejnit rudou hvězdu, tak jako dřív bylo nemyslitelné publikovat hákový kříž.

Přímo zarazí, že vlajky československého bojového letectva z let 1950 a 1960 stále ještě patří do kategorie tabu. Při letových dnech je bylo lze spatřit, v Expozici letectví a kosmonautiky Vojenského muzea v Praze - Kbělich rovněž, dokonce jedna z nich byla uveřejněna zcela nenápadně ve *Vexilologii* č. 73 na s. 1425 jako klubová vlajka Vojenské TJ Planá u Českých Budějovic! Začátkem sametové revoluce byly tyto vlajky pochopitelně zrušeny. Konečně, ale jistě ze zhora uvedeného důvodu, chybí seznam použité literatury. Ten u populárně vědeckých prací většinou nebývá uváděn, Svobodova kniha však má vyšší ambice.

Poznámka na okraji pro ty, kteří snad autora ještě neznají: je vyobrazen v příloze 11 v uniformě kapitána horského pěšího pluku.

Musela to být nesmírně těžká úloha, vtěsnat vše o československých symbolech do 70 stránek. Autor, který by čtenáři jistě býval raději poskytl dvojnásobný rozsah textu, se zhostil svého úkolu nadmíru dobře. Souhrnně lze konstatovat, že kniha je napsána velice přehledně, s kompetencí nade vsí pochybnost, s množstvím přesných dat a jmen, doprovázená téměř 90 černobílými a skoro 200 barevných vyobrazení různých objektů z oblasti heraldiky, vexilologie, faleristiky a vojenských uniforem.

J. Tenora

SUMMARY

The leading article on the flags of Prague sport clubs commemorates the 20th birthday of the Czechoslovak Vexillological Club. This article brings results of a questionnaire with an inquiry on flags sent to 134 sport clubs in Prague in 1988 and is a supplement to a similar article which was published in *Vexilologie* 72. The text was written by J. Martykán and it was brilliantly illustrated by the late M. Kroupa. In contrast to *Vexilologie* 72 where the flags of 54 largest Prague sport clubs were shown, the minority of smaller Prague sport clubs uses their flags and therefore only 24 new flags were found. The regular sections *New flags* and *New arms* contain rich documentation on new post-Soviet flags thanks to reports by A.N. Basov and M.V. Revnıvtsev.

Vytisknutí tohoto čísla *Vexilologie* sponzoroval J. Dvořák (500 Kčs), Š. Kerak (40 Kčs), D. Sivera (40 Kčs) a M. Týma (140 Kčs).

VEXILOLOGIE - zpravodaj Vexilologického klubu v Praze 3. Toto číslo připravil ing. Aleš Brožek za spolupráce doc. dr. I. Muchy, CSc. Výtvarně spolupracovali A.N. Basov, ing. A. Brožek, mgr. P. Fojtík a ing. M. Kroupa, CSc. (t)

Květen 1992

č. 85